

STORSTADSSKATT

- Storstäderna har högst inkomster, men också högst kostnader och skatter.

HÖG MARGINALSKATT - EN STORSTADSFRÅGA

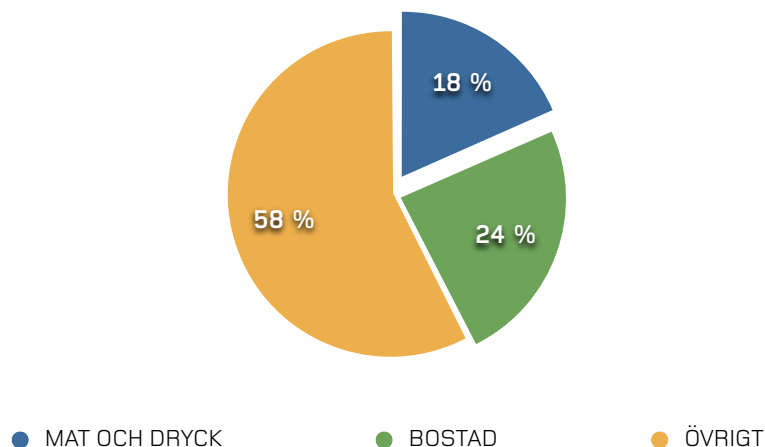
DET ÄR DYRARE ATT LEVA I STORSTAD

Att det är dyrare att bo i stora städer än i mindre städer eller på landsbygden känner de flesta till. Mat och bostad kostar mer i Stockholms län än i till exempel Blekinge eller Jämtland. Det är en av anledningarna till att även lönerna är högre i stora städer.

I praktiken betyder det att lönerna i praktiken är lägre i storstäder och särskilt i Stockholm än vad som framgår av lönebeskedet, eftersom den summa pengar som räcker till att köpa ett hus i andra delar av landet i Stockholm bara räcker till en enrumslägenhet, eller för att en matkorg eller en lunch kostar mer pengar i Stockholm än i andra delar av landet.

Just mat och bostad är stora utgifter för en vanlig familj. Enligt Statistiska centralbyrån går fyra av tio kronor (skatten borträknat) för genomsnittsfamiljen i hela Sverige till just mat, dryck och bostad.

Diagram 1: Utgifter för familj med barn (HUT 2009, SCB)

VAD ÄR "HÖG STANDARD" EGENTLIGEN?

Att bestämma exakt vilken del av de högre priserna på bostäder och mat, etc. i storstäder som är högre kostnader för samma tjänst eller vara och vilken del som är betalning för högre standard eller kvalitet (till exempel värdet av att bo i Stockholms innerstad) är inte helt lätt.

Många människor har inget val när det gäller beslutet att bo i en storstad, eftersom det är i storstäderna som deras arbetsmarknad finns. Andra föredrar att bo i storstad eftersom de uppskattar utbudet av tjänster och varor.

Sammantaget är det samtidigt tydligt att det är dyrare att bo i storstad än i landsort.

SKATTEN TAR INGEN HÄNSYN TILL KOSTNADSLÄGET

Trots att kostnadsläget skiljer sig stort mellan storstäderna och resten av landet tar skattesystemet ingen hänsyn till det. Det är problematiskt, framförallt eftersom vi i dag har ett progressivt skattesystem, det vill säga att den som tjänar mer pengar också betalar en högre skattesats.

Det betyder i praktiken att om högre bostadskostnader kompenseras helt av arbetsgivaren med högre lön, så kan personen i exemplet ändå få lägre levnadsstandard än någon med samma reala lön som bor på landet. Det beror delvis på den progressiva skatten. I praktiken kan jämförelsen se ut så här:

Tabell 1: Exempelfamiljer i storstad och på landsbygd:

	Storstadsfamilj	Landsortsfamilj
Lön innan skatt (2 månadslöner)	75 000	60 000
Kommunalskatt	23 160	14 852
Statlig skatt	1 814	0
Kvar efter skatt	50 026	45 148
Bostadsutgifter	12 507	6 772
Matutgifter	10 005	9 096
Kvar efter utgifter för bostad och mat	27 514	29 280

Källa: Illustrativt exempel. Antar boende i genomsnittligt småhus. För bostads- och matpriser, se nästa avsnitt.

Det är värt att notera att kostnaderna för allt det som ska köpas med de pengar som är kvar när mat och bostad är betalt även de kan vara högre i storstadsområden. Skillnaden kan med andra ord vara ännu större än vad slutposten i exemplet ovan tyder på.

Som exemplet visar kan betydligt högre lön för någon som bor i storstad jämfört med någon som bor utanför storstadsområdena betyda lägre standard i praktiken. Det beror delvis på den statliga inkomstskatten, som inte tar hänsyn till kostnadsläget för de som betalar den.

VARFÖR HÖGRE LÖNER I STORSTÄDER?

Att jämföra löner i storstäder med löner utanför storstäder är inte helt enkelt, när man diskuterar reallöner. Alla skillnader i löner mellan storstäder och landsort beror inte på kompensation för högre kostnader.

Stora städer har ofta en större andel högutbildade än mindre orter. I stora städer finns dessutom ofta huvudkontor, forskningsinstitut, och så vidare. Det betyder att en del av löneskillnaden också beror på skillnader i produktivitet.

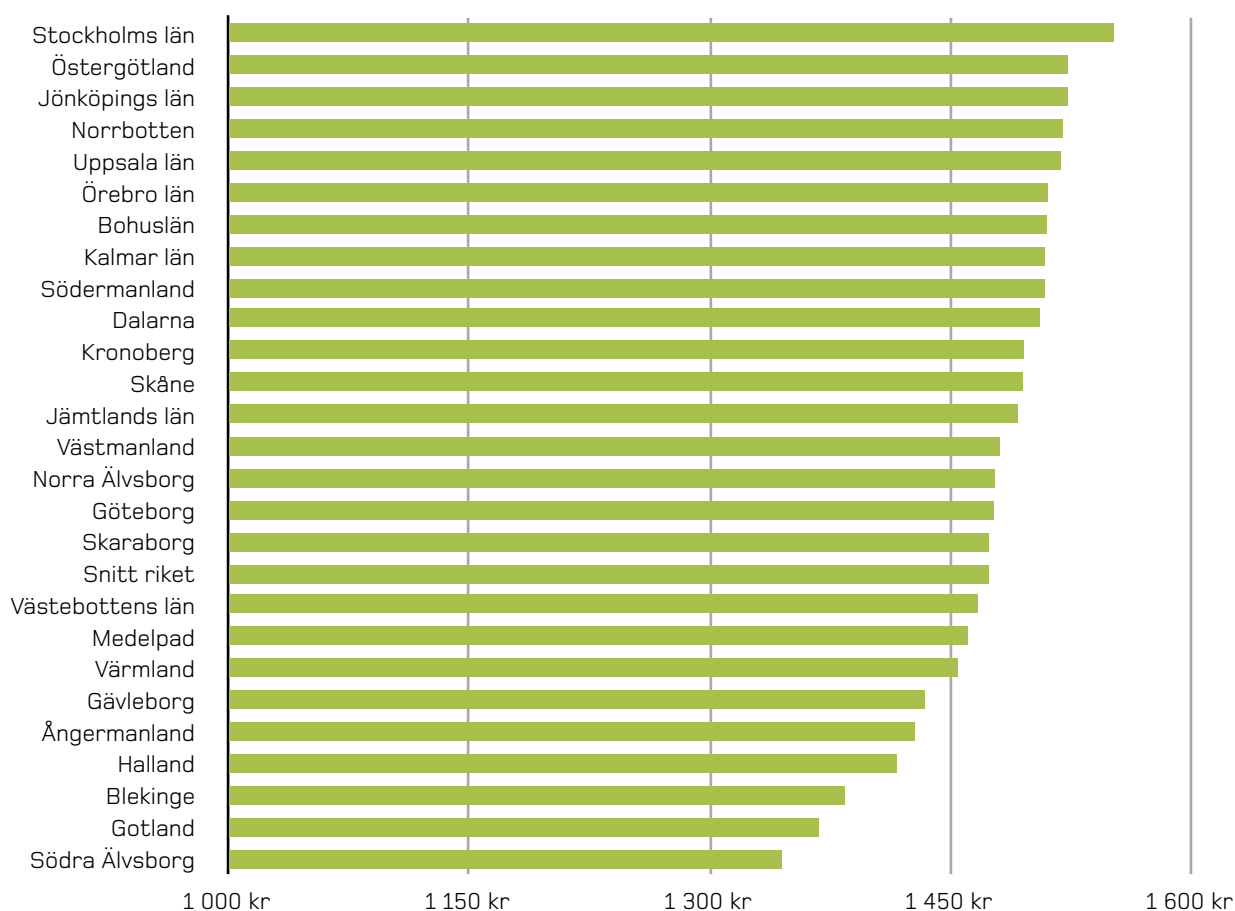
ATT MÄTA PRISNIVÅER

Tyvärr producerar Statistiska Centralbyrån inte någon heltäckande prisstatistik för hela landet. De undersökningar som finns tillgängliga är antingen mycket specifika för en vara, som PRO:s matkorg eller statistiken för bostadsrätter och villor, eller finns inte tillgänglig regionalt (I.e. KPI / HUT). Det är därför som denna rapport fokuserar enbart på bostäder och mat. Dessa kostnader utgör som diagram 1 visar en stor del av ett normalt hushålls kostnader.

KOSTNADERNA I PRAKTIKEN - MAT:

Hur mycket dyrare är då matkostnaderna i exempelvis Stockholm jämfört med i andra delar av landet? Ett svar ges av Pensionärernas Riksorganisation, som regelbundet undersöker priserna på en standardiserad matkorg runt om i landet. Deras statistik visar t.ex. att en matkorg som i Blekinge kostar 1384 kronor i Stockholm kostar 1552 kronor, en skillnad på 12 procent. Så här ser statistiken för hela landet ut:

Diagram 2: PRO Matkorg (2010)

Observera att storstadspriserna ingår i riksgenomsnittet och att de flesta regioner i landet innefattar prisläget i huvudorterna.

KOSTNADERNA I PRAKTIKEN - BOENDE:

Den största kostnadsskillnaden mellan storstäderna och övriga riket är samtidigt bostadskostnaden. Det gäller både småhuspriser och bostadsrättspriser. Vad gäller hyresmarknaden är rättvisande jämförelser svårare att göra på grund av hyresregleringen, som leder till underpriser på särskilt äldre storstadshyresrätter jämfört med en marknadsvärdering.

Vad gäller priserna på såväl bostadsrätter som småhus skiljer sig särskilt Stockholm från övriga delar av landet mycket kraftigt, med flera gånger högre snittpris för såväl småhus som bostadsrätter.

Diagram 3: Huspriser, fast boende

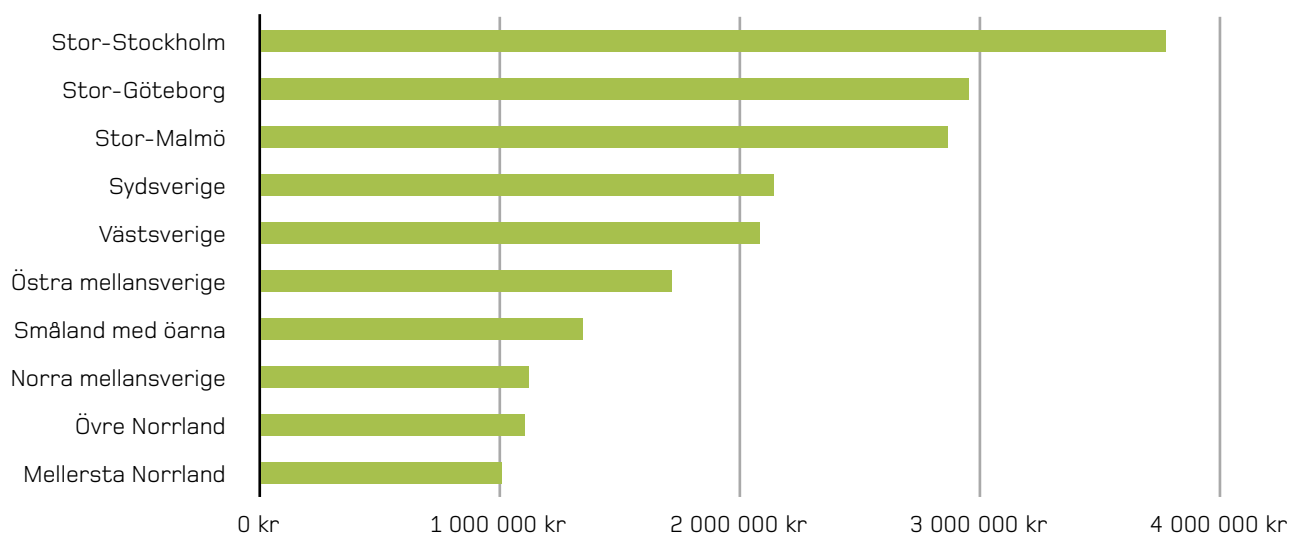
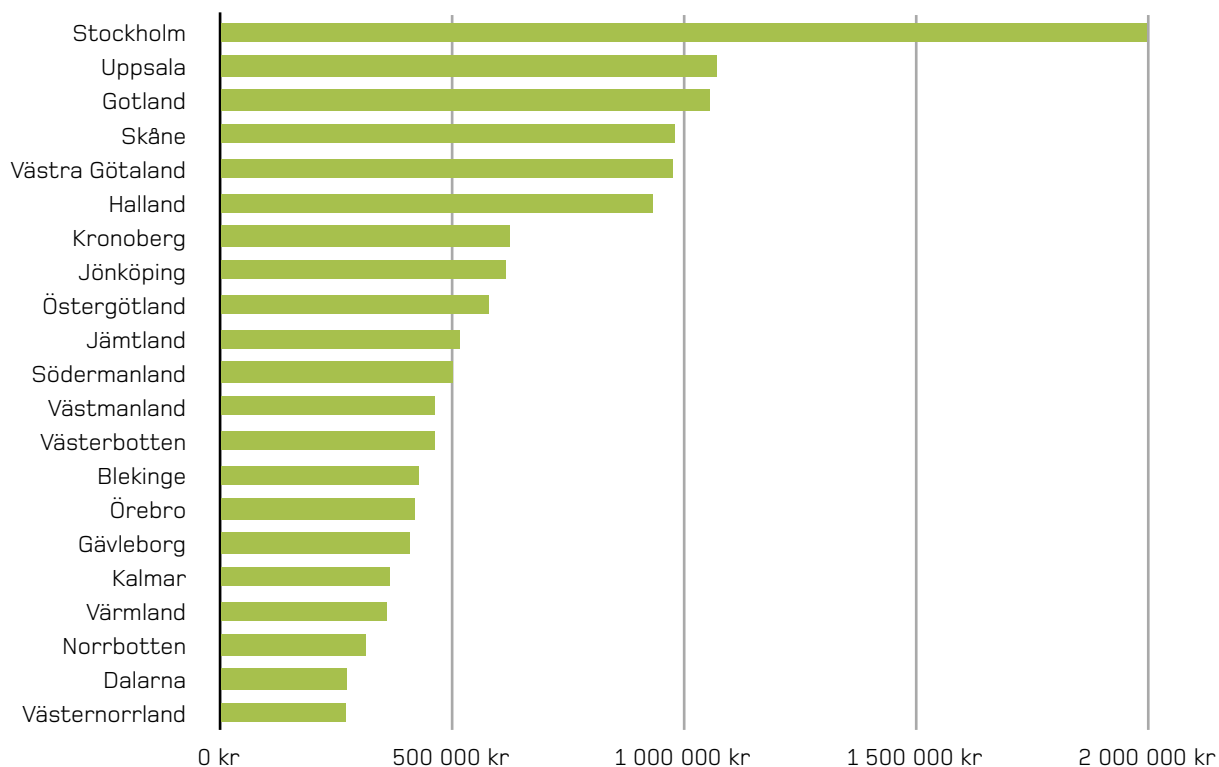

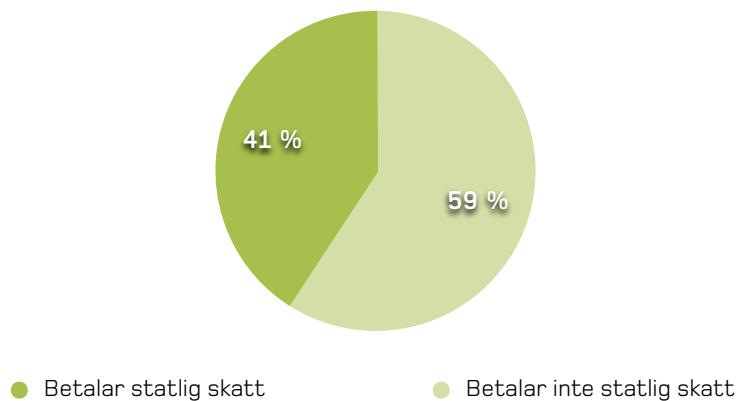
Diagram 4: Bostadsrättspriser, genomsnittspris (2009)

HUR MÅNGA PÅVERKAS?

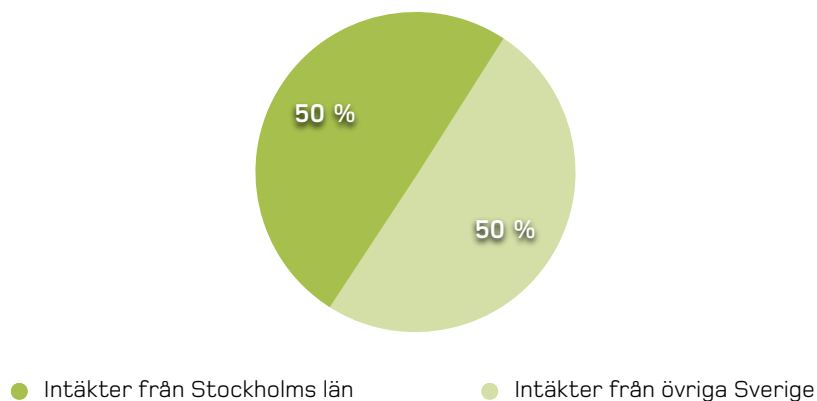
Är det då en signifikant andel av dem som bor och arbetar i storstad som påverkas av de progressiva skatterna? Svaret är ja - mer än fyra av tio heltidsarbetande Stockholmare betalar exempelvis statlig inkomstskatt. I hela Sverige betalar tre av tio heltidsarbetande statlig inkomstskatt. Totalt betalar 17 procent av de heltidsarbetande i Stockholms län värnsskatt.

Andel av heltidsarbetande Stockholmare som betalar statlig skatt

Även andelen av de totala intäkterna från värnsskatten som betalas av invånare i Stockholm är mycket hög. Totalt betalar invånarna i Stockholms län hälften av intäkterna som värnsskatten drar in:

Skatteintäkterna från värnsskatten (totalt 4,8 miljarder kr, 2011)

(Källa: FASIT/STAR-urvalet/SCB)

SLUTSATS

Slutsatsen av att skattesystemet inte tar hänsyn till människors reala inkomster är enkel: eftersom högre nominella löner ofta är kompensation för högre levnadsomkostnader, särskilt i storstäder, så missgynnar de progressiva och höga inkomstskatterna systematiskt de som bor i storstad och har en lön över cirka 32-33 000 kronor.

Sänkta marginalskatter skulle därför betyda ett mer neutralt skattesystem vad gäller skatternas inverkan på människors verkliga levnadsstandard.